

27 maj år 2000.

I dag er det vejr til at holde sig inde i. det regner og blæser og ikke spor sommer, med en temperatur på 15 gr. Eftersom jeg har tid og ro til at tænke over årene der er gået, vil jeg prøve at skrive noget ned om den tid jeg har haft. Jeg har tit ønsket at mine forældre havde villet skrive om de oplevelser de har haft, og som jeg ved så lidt om, derfor kan det måske interessere mine efterkommere at vide noget om min tid. Jeg er født den 3/ 8 1923 i Bjerndrup ved Gørding i et lille husmandssted, hvor min far havde arbejde uden for hjemmet .Det er meget begrænset hvad jeg kan huske fra den tid. Jeg har været omkring 4-5 år, da vi for en kort tid flyttede til Gammel-Gørding i en lejlighed, og senere til Bøel ved Gørding. Det var et nedlagt mejeri med 2 beboelser, og det år begyndte jeg at gå i skole i Ilsted skole. Den første skoledag var en succes, for nogen må have lært mig at læse.

Da vi fik uddelt en A.B.C. lirede jeg det hele af, og blev stoppet af læreren, og fik så en lille rød læsebog, som jeg så skulle læse op af, og det var ikke noget problem, så jeg var glad, Men ellers husker jeg ikke noget positivt, men det at drengene var utrolig frække, bl. Andet at de trængte lærerinden op i en krog i skolegården og truede med at løfte kjolen op på hende, mens vi piger så skrækslagne til. Vi har vel boet i Bøel et års- tid, og flyttede så Ind til Gørding by i et hus. Min far arbejdede ved byens kloaklægning kan jeg huske, og han har sikkert også haft andet arbejde i det år vi boede der. Jeg kom i anden klasse i en skole, som jeg aldrig blev glad for, måske skyldtes det en episode som jeg var uden skyld i. Indtægterne var små i et hjem med 5 børn og med en hjemmegående mor, og jeg gik i skole i hjemmehæklede indesko med en sål lavet af kasserede cykeldæk. Det passede ikke lærerinden, så jeg fik besked på at få andet fodtøj på til næste dag. Med den besked Derhjemme, svarede min far at andre ikke skulle bestemme hvilket fodtøj hans børn skulle gå i, og at jeg bare roligt kunne gå i skole med indeskoene næste dag. Det resulterede i en Times eftersidning. Og da mine forældre blev bange for hvor jeg blev af, blev min far vred Og skrev et brev til skolen, at hvis der var noget de var utilfreds med kunne de bare henvende sig til ham. Siden den tid fik jeg ingen bemærkninger om skoene, men det ødelagde skoletiden for mig. Jeg var heller ikke glad for at bo i byen og det eneste dejlige jeg kan huske, var en lille park, hvor Elly og jeg måtte gå hen om søndagen, der var nemlig ingen have til huset hvor vi boede. Min far gik nok og drømte om at komme på landet, for i 1931 købte han en gammel, forfalden gård i Holsted. Vi flyttede dertil 1.

August , og jeg har altid følt at først da begyndte mit liv. Det var så ubeskrivelig vidunderligt for os børn, og jeg har nok haft lige den alder hvor det kunne gøre størst indtryk på et barn, for ingen af mine søskende har givet udtryk for noget i den retning.

Min storebror har måske været ude at tjene, og min søster Elly skulle hjælpe til, mens Peter og jeg tog hele herligheden i besiddelse. Vi ankom om aftenen og jeg kan huske at gulvet i soveværelset blev brækket op,-det har nok ikke kunnet holde til at gå på- og Elly skulle smide brædderne ud lige så fri som de blev brækket op. Men Peter og jeg var glade og sorgløse og følte os fri som fugle. Alt var forsømt. Der stod tidsler så høje at de slog ind mod køkkenvinduerne, og haven var tilgroet med højt græs og brændenælder, Men vi ænsede det knapt, for vi fandt ribs og solbær, som vi aldrig havde kendt til, så det var et eldorado at opleve. Der var træer vi kunne klatre i og vi måtte råbe så højt som vi ville, det var noget andet end det vi var vant til. Jeg kan huske at jeg skrev om det i sangen til mine forældres guldbryllup og min far sagde til mig ” Jeg har aldrig troet at det betød så meget for Jer ” Han arbejdede på et cementstøberi i Gørding det første år, og det har været drøjt at cykle de 7-8 km. Retur hver dag, og vi så ham ikke i det daglige, men lørdag måtte vi blive oppe indtil han kom hjem og det blev ugens højdepunkt, hvor vi var glade for at se hinanden. Der var 20 tdl. land til gården, og hvordan far fik råd til efterhånden at købe dyr kan jeg ikke fatte, men de var meget flittige begge to, og jeg kan huske at far bandt børster om aftenen i vintertiden som han så gik ud og solgte, og han havde arbejde udenfor hjemmet, og engang fik han 2 kr. for en hel dags hårdt arbejde. Meget af jorden skulle opdyrkes, for det lå hen i mose, hvor der først blev gravet tørv, som vi børn hjalp til at stable, så de kunne tørre. Det blev efterhånden til et mønsterbrug, men der blev også lagt megen slid i det af begge mine forældre. Mine søskende kom ud at tjene da de var henholdsvis 10-11 –12-13-år men jeg blev hjemme til efter konfirmationen, hvorfor? Ved jeg ikke. Min første plads i huset blev ca. 1 km fra mit hjem, Det var hos en meget nærig kone, hun påstod at hun kunne lave en æggekage til 7 mand af et æg, og jeg tror det passer, for de voksne karle der var ansat der, blev tildelt en frikadelle hver, og den rullede rundt på tallerkenen. Jeg kan se det endnu, når jeg tænker på det. Det var en gård som lå i udkanten af byen og der var 12 køer som manden i huset og jeg malkede hver morgen. Det var jeg blevet god til, og de morgener husker jeg som hyggelige, også fordi manden altid var venlig mod mig. Jeg havde mit værelse på 1 sal. Hundekoldt og med elendigt sengetøj, så jeg kunne ikke holde varmen i sengen. Det har jeg nok beklaget mig over

Det har jeg nok fortalt om derhjemme, og min far lånte mig så sin gode, gamle tunge frakke til at holde på varmen, og det gjorde den skam også, så på grund af vægten kunne jeg knap vende mig i sengen. Men konen i huset blev nok fornærmet over at hendes sengetøj ikke var godt nok, for pludselig var den væk. Da jeg fortalte det derhjemme, rejste min far sig og fulgtes med mig op på gården og bad fruene følge med op på værelset og bedt om at finde frakken frem, hvad hun lydigt gjorde, og befalet at lægge den hvor hun havde taget den. Det blev sagt i en bestemt tone og jeg kan huske at han sagde tilmed at hans børn i hvert fald aldrig havde skullet fryse. Den ellers så stolte frue havde ikke et ord at skulle have sagt. Sådan var min far, retfærdig også over for sig selv. Det er ikke et sted jeg ser tilbage på med glæde. Sådan blev tjenestefolk behandlet dengang de fleste steder. Jeg kom ca. 3 km hjemmefra denne gang og var der 1 år, det første sted fik jeg 25 kroner pr. måned, og nu steg det til 30, og så kom den nye tyendelov, som gav 1 uges ferie, men man skulle selv spørge efter den, og jeg turde kun bede om 4 dage og fik det. Der skulle jeg som 14årig selv sørge for at komme op om morgenen, hvilket for mig heller ikke var noget problem, men det lyder urimeligt i dagens Danmark. Igen et kedeligt sted!!

1 november kom jeg til Kalvslund og var et halvt år. Det var også et sted hvor kun ens arbejdskraft var velset, og selvom de lovede mig en hel masse goder, havde jeg fået nok. Så flaskede det sig sådan at Elly og jeg blev tilbudt at komme til Sønderjylland som henholdsvis kokkepige og stuepige. De sidste måneder havde det summet af krigsrygter men som 16årig tænker man at det sker ikke i Danmark, men min far fik mange bekymringer og kunne ikke lide at vi rejste ned så tæt på grænsen. Men sorgløse som vi var rejste vi en kold novemberdag med tog til Jejsing som ligger 7 km øst for Tønder.

Jeg husker især mørket, for det var jo påbudt at alle skulle have sorte rullegardiner for vinduerne, så intet lys kunne slippe ud til hindring for de engelske fly der ellers kunne bombe især i byerne, men alle skulle have det. Vi vandrede ud af byen og gik ind i det sidste hus for at spørge om vej til Store Tønde som herregården hed. Det var en af grev Schacks gårde. I huset fik vi den besked, at der bli'r i ikke længe bitte piger. Det kunne nu ikke afskrække os, så vi fortsatte og fandt da også i mørket op til herregården. Herskabet var ikke hjemme, men en ung pige af familien tog imod os, og efter at have fået lidt mad fik vi anvist vort fælles værelse, med dobbeltseng og kakkelovn.

Næste morgen kaldte fruene på os, og det gjorde hun hver morgen i al den tid vi var der.

Når jeg har lyst til at fortælle om tiden der, er det fordi det var mit lykkeligste ungdomsår. Vel var der besættelse og uro og ufred, især dernede i grænselandet hvor naboen var tysk, og et markredskab i et hegn kunne være årsag til strid. Jeg var tilfældigvis hjemme til min brors konfirmation, da tyske fly overfløj landet og kastede flyveblade ned, med krav om at forholde os roligt, da de kun var her for at beskytte os. Det tog hårdt på min far, som mente at Danmark ikke længere tilhørte os, og han havde ikke lyst til at gå i marken. I den første tid var vi ikke meget generet af besættelsesmagten der hvor vi var. Jeg husker dog engang Elly og jeg cyklede til Tønder en aften, og tyskerne, som var stationeret nede i engen med deres kraftige søgelys, som var beregnet til at afsløre de engelske fly i luften, men som de rettede efter os to piger, vel var vi bange, men blev enige om at de blot morede sig med det, for at fordrive tiden. Det blev dog mere uroligt med tiden, og vi kunne høre når de bombede syd for grænsen, og det skete også at de tabte nogle i vort område. Engang måtte vi i lang tid cykle en omvej, fordi englænderne havde kastet en bombe i vejsiden, og da den endelig skulle sprænges, blev vi anmodet om at åbne alle vinduer på et bestemt tidspunkt, og det var så tæt på og at det gav et ordentligt drøn. En anden gang blev de engelske fly forfulgt af tyskerne og jeg kan endnu næsten høre de maskingeværssalver som rullede hen over taget hvor jeg var. For at kunne få mere fart på kastede briterne to bomber, som uheldigvis faldt på hver sin side af et hus, som resulterede i at to mennesker i huset blev dræbt, en far og hans datter, mens moderen og den anden datter overlevede. Vi kendte begge de to piger, så vi var rystede da vi var med til begravelse i en fyldt kirke i den lille landsby. Det engelske fly blev skudt ned, og jeg var senere omme på den mark tæt ved byen. Det var et makabert syn med en støvle med et ben i, og rundt omkring lå andre dele af de dræbte piloter, det gør indtryk på en 16årig, og står prentet i ens bevidsthed for altid. Men ellers gik vor dagligdag med vore gøremål. Det var spændende og nyt alt det hele, med store forhold. Herskabet bestod af den gamle forpagter, som slet ikke var ret meget over de 50, og så var der bestyrerparret og 2 små børn. Derudover var der i almindelighed 10 karle, hvoraf 2 var fastansatte, en forkarl og en andenkarl. Forkarlen havde sit eget hus mens alle de andre boede i en kæmpevilla ca. 100 m. derfra. Desuden var der en fodermesterfamilie som også havde deres eget hus. Langt nede i engen boede røgterfamilien, og de kom i sommertiden drivende med de store flokke af køer som de så skulle i gang med at malke med hånden, naturligvis,

Et flot syn var det når om morgenen når de ti spand heste stod på række, klar til at gå i marken. Det begyndte med en hård vinter med over 30 frostgrader, og når vi havde varmet værelset op med vores lille kakkelovn krøb vi sammen i den ene seng og lagde begge dyner over os, og trods det kunne vi vågne om morgenen med stivfrosne dynen, hvor vi havde åndet. Og jeg har senere tænkt på hvordan ældre og svage folk havde kunnet klare sig. For mig var det alletiders frue vi havde. Hun tog del i arbejdet hvor der var behov for det. Det var hende der hver morgen fyrede op i komfuret og kogte den, aftenen i forvejen, iblødsatte havregryn, så det var hurtigere at koge, og imens dækkede vi bord til folkene i borgerstuen, som bestod af et rum med et langt hvidskuret bord med bænke omkring. Gulvet var belagt med mindre kampesten, og derfor særligt koldt om vinteren. Også til herskabet skulle der dækkes bord, men fruene spiste morgenmad sammen med os i køkkenet. Elly fik travlt med at forberede middagen til alle de mennesker som om sommeren i høsttiden kunne komme op på 20-25 personer, hun var kun 18 år men klarede det flot. Jeg gik i stuerne, som var store og rummelige. For eksempel var entreen et kæmperum med et stort bord midt på gulvet samt en stor kiste og et flot hvidt bornholmerur plus andre ting såsom stole og småborde. Den gamle forpagter havde sine egne rum, et soveværelse og storstuen, som rummede 4 møblelementer, kamin og åben kamin, så der var noget at gøre rent på. Alle de øvrige rum var også store, og ikke alle opvarmede. Vinduerne var så store og høje, at når jeg stod i vindueskarmen kunne jeg lige netop nå de øverste ruder. Men alt gik som en leg, for vi blev behandlet utroligt godt, i sammenligning med hvad jeg havde kendt. For et par år siden skrev jeg et langt hyldestbrev til min frue Ellen Linnet, som jeg har besøgt mange gange de senere år. Det brev blev hun meget glad for, og vi har holdt forbindelsen vedlige indtil hendes død fornylig. Hun tog hensyn til os som var vi veninder. I de lune sommeraftner gik vi lange ture i selskab med de 2 fastansatte, det gik ud i marker og enge og nogle gange endte vi på Lille Tønde Kro som lå tæt ved, og nød en kop kaffe. Så skete det at for at genere os, havde "den gamle" låst dørene så vi ikke kunne komme ind, men det klarede fruene også for os, og gik ud og låste op igen, uden han opdagede det. Vi blev der et år, men så gad Elly ikke mere, og vi fik et 2 måneders job på et hotel i Tønder, det kunne min ryg ikke holde til. Efter en dårlig arbejdsplads i Skourup ved Christiansfelt kom jeg tilbage til St Tønde, men den pige der så var der, var ikke så rar.

Jeg var der kun et halvt år denne gang, men ser tilbage på den tid som noget helt særligt. Jeg beundrer denne Ellen Linnet, det var utroligt alt det hun skulle styre i så stort et hus. Der var jo rationeringskort at holde styr på dengang, og mange ting kunne man slet ikke købe. Som kaffeerstatning brændte hun rug på en stor pande på komfuret, det lugtede fælt og smagte heller ikke godt. Hun kogte sæbe af selvdøde svin, og det stank i hele huset, men blev til det fineste hvide sæbe, som var rigtig godt, og som blev brugt til vask og rengøring. Når der blev slagtet var det både kreaturer og grise, ja sågar orner. Vi lavede spegepølser og blodsuppe og meget som jeg aldrig havde været med til før, og heller aldrig siden. Når jrg har besøgt hende har vi genopfrisket en masse ting og jeg er glad for at jeg nåede at sige hende tak for den tid jeg var der. Nu er hun borte, hun døde her i maj år 2000. 85 år gammel. Jeg har siden været i huset i Skourup ved Christiansfeld, det var et dårligt sted, men der var stor arbejdsløshed dengang, så den slags folk kunne nok få folk i sådan en situation, så var jeg et halvt år hos en købmand i Jejsing, ikke langt fra St Tønde, der var man også kun tyende, og jeg husker især hvordan min jul der forløb. Mens familien – mand- kone og 3 børn dansede om juletræet måtte jeg stå i køkkenet og vaske op, og fik på et tidspunkt stukket en pakke ud på køkkenbordet. Jeg gik op på værelset, og pakkede en børste og et spejl ud, som var fugtskadet, og ikke havde kunnet sælges. Jeg skulle også selv klare storvasken om familien og konens forældre som boede på 1 sal. På et tidspunkt fik jeg en tallerken med mad stukket derud i vaskehuset, som jeg så kunne stå og spise. Det var jo vask på vaskebræt, så det tog hele dagen.

Ved 5 tiden var jeg færdig og blev bedt om at hente mælk på en bondegård i nærheden. Det frøs hårdt og jeg var våd om benene, så da jeg kom udenfor frøs mit tøj og strømper til is, så jeg næsten ikke kunne bøje knæene. Og de mennesker gik for at være kristne og holdt bedemøder som jeg overværede, og har ikke glemt dengang der var tysksindede med, og der blev bedt for hjem og skole, da reagerede de folk ikke, for det var ikke deres skole. Så studser man engang!!!!!! Der fik jeg også nok af et halvt år.

Så forlod jeg Sønderjylland, og fik arbejde i Glejbjerg, men der var konen syg, så det var et trist sted at være, men blev der et år. Så havde jeg 3 mdr. i huset i Holsted, hvor der var blevask om 3 småbørn, og alt det kolde vand kunne jeg ikke tåle, så derfor fandt jeg et dejligt sted, hvor jeg var meget glad for at være, og blev behandlet som en datter af huset. Det var også i Holsted. Med masser af arbejde, og lange dage men jeg var glad for at være der og har siden fulgt familien.

29 maj år 2000.

Nu vil jeg fortælle om hvordan det var at være ung under besættelsen.

Fra jeg var 16 til jeg blev 21 var det ikke spor sjovt at være ung.

Især de sidste 2 år, hvor de tyske soldater lagde beslag på alle store lokaler, såsom hoteller, forsamlingshuse, og skolernes gymnastiksale, så der var ingen sport at gå til, måske håndbold, men da var det et problem at færdes alene på hjemturen. Det var i det hele taget et problem at færdes ude om aftenen, alene det at cykle de knap 4 km. Hjem til mine forældre om aftenen, kunne jeg ikke risikere, og er 2 gange løbet ind i vanskeligheder, så det holdt jeg op med, så det var ikke en ungdom med sjov og latter, eller lærdom. Jeg gik dog på aftenskole en vinter, mens jeg var i Glejbjerg, men senere kunne det ikke lade sig gøre. Nogle gange var der i lang tid udgangsforbud om aftenen, og andre gange måtte man ikke gå ud mere end højst 3 sammen.

Og der var jo mørkt overalt, ingen gadelys, og cykellygterne skulle overtrækkes med en hætte, hvor der var en smal stribe åben, hvor en smule lys kunne slippe ud, alene det opfordrede ikke nogen til at gå ud mere end højst nødvendigt. Tøj kunne man næsten ikke købe, jeg kan huske at i tøjforretningerne var hylderne dækket af med store papkasser, som man ellers brugte til solgte kjoler eller frakker. Jeg købte engang et par strømper, som ikke kunne tåle at blive brugt i regnvej, da var man begyndt at eksperimentere med kunststoffer. Folk syede deres duge og lagner om til skjorter og andre ting. Jeg fik engang fat i noget strikkegarn, men kunne ikke købe så meget at der kunne blive til lange ærmer. Godt at man var ung og varm dengang, men det var jo ikke alle.

Det var bedst at bo på landet, for der var ingen ^{MANGE} på de mest nødvendige fødevarer og heller ikke på brændsel, og mine forældre var i lang tid plaget af tyve som om natten hentede deres brænde, hvad skulle de næsten ellers gøre de stakkels mennesker?

Med hensyn til cykling fik det også en ende, for det var efterhånden umuligt at skaffe cykeldæk, og nogle var så opfindsomme at de kunne lave dæk af træ, men det var skrækkeligt at køre på, og larmede grusomt, men da man igen kunne få dæk igen kørte min gamle cykel som før. Dengang jeg købte den til 115 kr. fik jeg 30 kr. løn om måneden, og jeg husker nok hvor let den føltes at køre på, da den sidste rate var betalt, det var jo det eneste transportmiddel man havde. De få biler dengang var klodset op under hele krigen, for tyskerne skulle jo bruge alt brændstoffet,.

Det var kun læger og andre nødvendige funktioner der blev et vist kvantum bevilget.

Der var mange unge og yngre mænd der meldte sig ind i modstandsbevægelsen, og man skulle altid være varsom med hvem, hvem man talte med, for der var jo tyskvenlige og stikkere iblandt os, og fik tyskerne fat i dem der havde andre meninger end dem, så forsvandt de, og ikke alle kom hjem igen. Dog vidste man intet om koncentrationslejre dengang, for så havde man nok været endnu mere forsigtig.

Der var jo rationering på mange ting, såsom mel, sukker, kaffe, margarine, sæbe, tobak og mange andre madvarer, og tilsidst og 3-4 år efter krigen havde vi rationeringskort, og der blev handlet med dem på den sorte børs, især med tobakskortene.

Engang i 1944 fik vi indkvartering af en flok tyskere der hvor jeg tjente. Pludselig fik manden besked på at rydde laden, for dagen ville der ankomme ca. 20 mand og lige så mange heste. Og det var et sørgeligt syn at se de forhutlede mennesker, som var tilfangetagne fra Mongoliet, simpelthen analfabeter og ganske unge drenge, men også 60årige fra egne i Tyskland, alle kunne bruges. De folk slog nogle sovebrikse op i kostalden, mens andre sov i halmen hos hestene, og hvordan de fik mad husker jeg ikke. Nogle af befalingsfolkene kom ind i køkkenet og bad om at måtte købe noget spæk, og det fik de, men ellers havde vi intet med dem at gøre, og de var fredelige og under streng disciplin af de overordnede. På et tidspunkt rejste de af sted til fronten, og befalingsmændene festede med spiritus aftenen før, for at holde humøret oppe.

I Sønderjylland , hvor mange var tysksindede hang der alle steder et billede af føreren, Adolf Hitler. Selv ældre mennesker lod sig forblænde af ham. Børnene fik kun krigslegetøj i jule- og fødselsgave, og så snart de nåede konfirmationsalderen blev de meldt ind i foreningen " Jugend ", og marcherede om aftenen og om søndagen.

Danskerne blev så samtidig mere dansk-bevidste og der blev rundt omkring holdt sangstævner, jeg har flere gange været i Kolding hvor der var ALSANG i slotsgården i 2 timer og tyskerne blev jo bildt ind at det var noget man altid brugte i Danmark.

I disse år var Aksel Schøtzs særdeles populær. Alting spidsede til, der var ustandselig jernbanesabotager og altid overflyvninger efter mørkets frembrud, og endnu har jeg det dårligt når jeg hører fly om natten

En aften hvor jeg cyklede igennem Holsted stationsby hørte jeg fly- støj, og kiggede op og så midt i larmen en sky af ild da et engelsk fly blev skudt ned. Jeg har flere gange været forbi i Klelund plantage hvor de 4 engelske piloter blev begravet. De er senere blevet hentet hjem til England og begravet der, og i Klelund er der rejst en stor mindesten over dem. I den gamle efterskole i Holsted var der i mange måneder indkvartering af kvinder og børn, som var flygtninge fra Polen og deromkring, og i Blåvand var der oprettet en lejr til flygtninge, også der var der kun kvinder og børn. Jeg har været der og set den store kirkegård hvor mange småbørn ikke klarede kårerne, selvom der blev gjort en stor indsats af frivillig arbejdskraft.

Det var onde år i Danmark men endnu værre i Tyskland. Hitler sendte lastbiler til Østrig efter kvinder, især unge piger, til at arbejde på de tyske våbenfabrikker, og ingen måtte gå arbejdsløse. Da russerne nærmede sig Tyskland, sendte forældrene deres unge døtre over vestpå, og jeg har talt med en af dem, som berettede om flere dages togrejse, og kun om natten, ellers kunne de risikere at blive beskudt. Passagererne vidste slet ikke hvor de var, og på et tidspunkt var det tog hun var med , inde i Danmark, og kørte så tilbage igen og endte i Kiel. Sammen med en anden ung pige søgte de så noget at bo i, og det blev en kold entre, de boede i til efter krigen, men de nåede over til Vesten før muren kom.

Vi blev jo fyldt med løgn i alle medier, men lyttede til den engelske B.B.C. radio hver aften,

Jeg kan endnu i tankerne høre alle de navne nævnt som var beskeder til modstandsfolkene om hvem der blev kastet våben ned til.

Så blev der ligesom en lille pause, og så kom frihedsbudskabet. Manden i huset og jeg fik travlt med at gøre flagstangen klar til d. 5 maj om morgenen kl. 8. Os så vajede dannebrog overalt, og folk holdt fri. Jeg kan huske at der i Holsted blev et stort banner hejst over gaden, med et Velkommen til Montgomery, men han kom igennem Kolding i stedet for.

Langs de sydgående veje vandrede trætte og modløse tyske soldater, dog ikke i uniformer men i civilt tøj, som de havde tigget. Nogle trak en cykel med deres få ejendele, andre havde en gammel barnevogn. Der var ingen der generede dem, jeg tror alle havde ondt af dem, for hvad mon de kunne forvente, i det sønderbombede land. Når jeg nu er på besøg i Tyskland taler de ældre gerne om krigen, og om det gode spisekammer Danmark var for dem der blev udstationeret her i landet.

Det var nogle af de oplevelser jeg har haft, og som gjorde at der i de år ingen muligheder var for unge mennesker, men vi fik lært at spare på alting, og det gav et kæmpe sammenhold mennesker imellem. Jeg tror at de år var værre for de der var en årgang ældre end mig, for vi var jo sorgløse og havde ikke noget ansvar for andre end os selv. Men minderne om den tid har sat sit præg på vort sind, som vi aldrig glemmer.

Anna Marie Madsen
Någervej 13 Vejle